

A művész életének és munkásságának részletesebb ismertetése

Kovács László 1944. március 25-én született Budafokon. 1962 és 1967 között a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő szakára járt. 1967-ben feleségével, Szabó C. Mária szobrászművésszel Budaörsre költözött, ahol 1969-re felépítették ikerműtermüket. 1971–74-ben Derkovits-ösztöndíjban részesült. 1975-ben öccse mellett Sopronban megismerkedett a kőszobrász-restaurátor szakma új anyagaival, így kialakíthatta úgynevezett stukkó- vagy sgraffito-technikáját, amelyet 1976-tól 2005-ig táblaképméreteken alkalmazott. 1997-től 2006-ig az egri Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola Rajz Tanszékének vezetőjeként dolgozott. Számos díjban részesült, amelyek közül a legrangosabb az 1992-ben elnyert Munkácsy-díj. Tagja volt többek között a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Festők Társaságának, a T-ART Alapítványnak és a REGIOART Dél-Buda Környéki Regionális Művészeti Egyesületnek. 2006. január 11-én rákbetegségben hunyt el Budapesten. Sírja a budaörsi „Régi temetőben” található.

Életműve rendkívül színes, változatos, szellemes, sokágú és sok műfajú, ugyanakkor kivételesen következetesnek, zárt pályákon mozgónak mondható. Művei tiszta műfaji (technikai) kategóriákba s azon belül jól körülhatárolható témacsoportokba sorolhatók. Úgymint: *Rajzok és vázlatok*, hiszen mindig, mindenhova, a rajzpapírokon túl, minden keze ügyébe akadó fecnire dolgozott, mániákusan rögzítette ötleteit, alakította, kereste, tökéletesítette motívumait. Olyan visszatérő témái voltak, mint például a *dudás, táltos, csikótozás, ördögőr, Minotauros, kerítés-állat vagy kerítés mögött, napraforgó, kereszt-korpusz, ágas-fonadékos korpusz, hinta, karácsonyi kaktusz, bölcsőjáték vagy macskabölcső, örült karmester* stb. *Olajképek* vásznon és farostlemezekon körülbelül 1983-ig. Bár a hagyatéknak ez a része igen sok fizikai kárt szenvedett, mégis jelentős szeletét képviseli a Kovács-életműnek. Sikszerűen felbontott alakjainak és tárgyainak kontúrok nélküli, erős, hatásos színfoltokból fel- és visszaépített, sokszor a szétesés határáig vitt kohéziós formái és kompozíciói átvezetik figyelmünket a monotípiák és a sgraffitók sikszerűen rétegződő világába. Festményeinek utolsó periódusában egy szárazabb, a szó szoros értelmében rajzosabb stílust alakított ki magának, ahol a ceruzavonalakat is beépítette áttetsző felületű olajképeibe. *Fa- és linómetszetek, mélynyomásos metszetek* 1967 és 1996 között. Ezek a kezdetben szintén expresszív vonalvezetésű és robusztus folthatású, később egyre inkább a groteszk-ironikus, a különös perspektívákat és motívumokat összemontírozó rajzi gondolkodást közvetítő sokszorosító eljárások az életművön belül bár igen karakteresek, számuknál fogva mégsem túl jelentősek, inkább csak kísérőjelenségei fontosabb műfaji állomásainak. *Monotípiák* 1972-ben, 1992-ben, 1996–97 között és 2002-ben. Igen szép, bőséges és attraktív periódusa Kovács Lászlónak, tisztán és világosan elkülöníthető témacsoportokkal, amelyekben a zalai nagyszülői és a budaörsi környezet is megjelenik. Ezekben a műveiben sokszor egy bizonyos Vajda Lajos-i (vagy tágítsuk a kört, mondjuk inkább, „szentendreies”) aspektusból közelíti, szemléli tárgyait. *Stukkók vagy más néven Sgraffitók* 1975–2005 között. A művész legautentikusabb, legfontosabb, legsokoldalúbb és legjellemzőbb, nagy és hosszan tartó korszaka.

A nevezett „vakolósos-visszakaparósos” táblaképek eredetisége nem pusztán a technikai újításokban keresendő. Gondoljunk csak például Dubuffet vagy Tapies korábbi, de hasonlóan réteges anyaghasználatra épülő *hautes-pâtes* (magas massa) megoldásaira! Kovács eredetiségét sokkal inkább elvonatkoztató, bölcséleti szellemében, a több- és szokatlan nézőpontúságokat keverő, a teljességet megragadni igyekvő, „békaperspektívás” szemléletében fedezhetjük fel. Vagyis munkáinak újszerűségét az önmagukba visszatérni igyekvő tiszta vonalakat és a színes, jól körülhatárolható érdes síkfelületeket egyaránt alkalmazó, a gömbhéjszerkezetűen hajlított, mégis síkba vitt intellektuális tereket és szimbolikus formákat egyszerre teremteni igyekvő látásmódjában és műalkotás-filozófiájában, témáinak groteszkségében, a hétköznapiságot az emelkedettséggel, esetenként a humort a drámaisággal ötvöző gondolkodásmódjában találhatjuk meg. Ez a lényegi tartalmakat és felfedezéseket hordozó, eleven pályaszakasz is több témaciklusra s azon fölül legalább két alaposztályra bontható. Úgymint életképszerű művek (*Férfi dobozzal, Alvók, Nagyanyám, Kábeles, Séta* stb.). S úgy is mint elvonatkoztatásos, filozofikus és jelképes értelmű, a személyes lét lelki és tudat alatti rétegeit és annak kultikus, mitologikus és kulturális beágyazottságait is feszegető képek (*Dudás [Két dudás], Két ház között, Sarok, Lépcsőház, Gang, Bohócok, Kút, Napraforgók, Macskaajtó, Kapu [Kertkapu] és Kerítés, Állat, Táltos, Ördögőr, Minotauros, Korpusz* stb.). E technikához kapcsolódnak *murális munkái* is (*Gulliver [kültéri sgraffito], Szeged-Kiskundorozsma, 1979; Kerámia falkép [samott], Bonyhád, 1988; Villa Citadella [beltéri sgraffito], Eger, 2001*) vagy a vakolatvéseési technikát utánzó *kvázi sgraffitói* és vegyes eljárásai is, amelyek a színezett, festett és fűjt papírpép (pl. *Csikótojás*) és a színezett vagy színezetlen homok, illetve őrölt mészkőmassza segítségével hullámkartonokra és papíryanagyokra készültek (pl. *Állat köldöksínórral; Kutyafej; Tízparancsolat soroza*). Idesorolandó még az a néhány munkája is, amelyek a *sgraffito és a samott kombinációiból* születtek (pl. *Két ház között*). *Plasztikák* kb. 1987–2005 között. A művész megfordult Siklós, Kecskemét, Mór, Budaörs és Eger kerámia-művésztelepein, ahol samottos fagyálló kőanyagokból úgynevezett „gyúródeszkázó-tésztázó” technikával, mintegy a síkszerű sgraffito kompozícióinak térbeli változatait hengergette, hajtogatta, nyomogatta össze üreges szerkezetű, autonóm műalkotásokká. Itt is gyakran visszatérő témái például a *Dudás* vagy *Dudások* és az *Állatok* (rendszerint kutyák, macskák és minotaurosok stb.) elvonttá és filozofikus groteszkké alakított figurái. *Kollázsok-montázsok* 1993–2003 között, amelyeknek szemlélete tökéletesen szervül a fentebb vázolt ciklusaihoz. Itt megkülönböztető figyelmet érdemelnek azok a munkái, amelyeket 2003-ban készített. Ezek ugyanis egyéni katalógusának (lásd *Paletta, 2003!*) azon szöveg- és képpoldalaira kerültek, amelyeket a nyomdászok „beállító- és befutóívekként” használtak a nyomtatás során. A véletlenszerű montázsokat újabb kollázskivágásokkal és -beragasztásokkal, valamint rajzi elemekkel tette a sajátjaivá, s avatta műalkotásokká. *Vegyes technikás művek* 1996–2005 között, amelyek egytől egyig autonóm, értékes, kiváló művek, bár sgraffito-munkáinak „melléktermékeiként”, „párhuzamműveiként” is szemlélhetők. Készültek papírra vagy olajalapozású vászonra, grafit, lágypasztell, keménykrétával, színes ceruzával, vízfestékkel vagy ezek kombinációival. *Állatbőrös képek* 2001–2003 között, amelyek valószínűleg néhány megrendítő

újpesti börtényári (ahol halomban álltak a feldolgozásra váró kis- és nagyállatbőrök) és egy 2001-es nyugat-európai Néprajzi Múzeumban tett látogatás inspirációjára születtek. Erről tanúskodik egy, a hagyatékában talált diafelvétel is, amely valószínűleg egy indián eredetű, kiterített állatbőrmunkát ábrázol. Ez után az út után Kovács László (a gyermekkori emlékeken túl, amikor is a népmesék és a néphagyományok még élő és eleven közvetítői voltak a táltoshitnek és -jelképeknek) valószínűleg tüzetesebben és tudatosabban elmélyítette ismereteit az úgynevezett primitív vagy törzsi művészet samanisztikus alkotásaival kapcsolatban. Ez a lét és a nemlét határaival foglalkozó totemisztikus anyag az ő filozofikus rajzi felfogásával párosulva autentikusan fejezi ki akkori lelkiállapotát. A megnyúzott „áldozati” állatokkal (báránnyokkal, lovakkal és tehenekkel) való azonosulás s a kiterített bőrök emblémaszerű alkalmazása – a saját betegsége okán – már-már önszuggesztív módon vált kíváncsisággá, „eschatologikus” sorsprogrammá számára. Bár sokan vitatták e próbálkozásának művészi kvalitásait, véleményem szerint ezek a művei is folytatólagos részét képezik előző ciklusainak és az életmű egészének. *Számítógépes grafikák*, amelyeknek keletkezési ideje kizárólag a 2005-ös esztendőhöz köthető. Ezt a programtechnikát (Adobe Photoshop) utolsó alkotóévében sajátította el, s új médiumát idős kora ellenére minden fölösleges járulékos elem és csábító trükk nélkül, meggyőző hitelességgel és tévutaktól mentes ügyességgel alkalmazta. Ez a nagyszámú, „többszörös” ciklus Kovács László „hattyúdala”, amelyben mintegy összefoglalja életútjának legfőbb állomásait és témáit. Úgymint: *Ágak – Fonadékok; Állatok; Fejek – Maszkok; Kerítések; Kígyók, Labirintusok; Korpuszok; Kutak; Minotaurusok; Pierrot-k; Mozart-variációk*. (Ezt az utóbbi sorozatot a 2005-ös Budaörsi Művésztelep témaajánlásához is kapcsolódva, valamint Kertész Ildikó fuvolaművész felkérésére készítette el, úgy is mint komolyzenei rajongó, s úgy is mint autodidakta blockflötes, aki komolyan veszi Mozart szellemi örökségét születésének 250. évfordulójára készülődve.) Ám mint az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola Rajz Tanszékének vezetője, kitűnő karakterérzékeléssel és humorával egy általa tisztelt, kedves képzőművész kollégájának, Bukta Imrének groteszk portréváltozatait is megalkotta anélkül, hogy tolatodásával vagy torzító szemléletével megbántotta volna tanártársát. – **Kovács László halálával egy kiváló művészt veszítettünk el, akinek példaértékű életműve átfogó bemutatásra vár.**

Budaörs, 2014. június 2.

Novotny Tihamér